

SVENSK STADSMILJÖ STOCKHOLMS UNIVERSITET 1978

CARIN ARNBORG

KARIN LÖVGREN

Kv. SMÅLAND

KVARTERSUNDERSÖKNING PÅ SÖDERMALM

DEL 3

Uppsats för påbyggnadskurs i konstvetenskap, Kv 302, framlagd vid
Stockholms universitet vårterminen 1979. (Omltryckt version)

Omslagsbild samt övriga fotografier i uppsatsen är där inget annat
angivits tagna av Thomas Carlqvist sommaren 1978.

FÖRORD

Byggnadshistoriken över kvarteret Småland på Södermalm, består av två uppsatser. Dessa ingår tillika med andra kvartersundersökningar i projektet Svensk Stadsmiljö. Undersökningen i kvarteret Småland belyser främst stenhusens/hyreshusens uppbyggnad och tomtexploateringen från 1860-1930. Tomtbeskrivningarna föregås av en kort stadsplanehistorik, dvs de stadsplaner som berört kvarteret. Därefter behandlas tomten före exploateringen, med källmaterial framför allt från Brandkontoret. Under rubriken "Exploateringen", beskrivs ansökningsförfarandet, husets fasad, plan och byggprocessen. Eventuella ombyggnader i huset behandlas därefter. Varje tomtbeskrivning avslutas med ett yttrande om "nuläget". Under "Nuläge" kan författarens egna synpunkter på ombyggnader, husets skick idag, eller vilka planer som finns för husets framtid ingå. Undersökningen avslutas med sammanfattning och slutsatser.

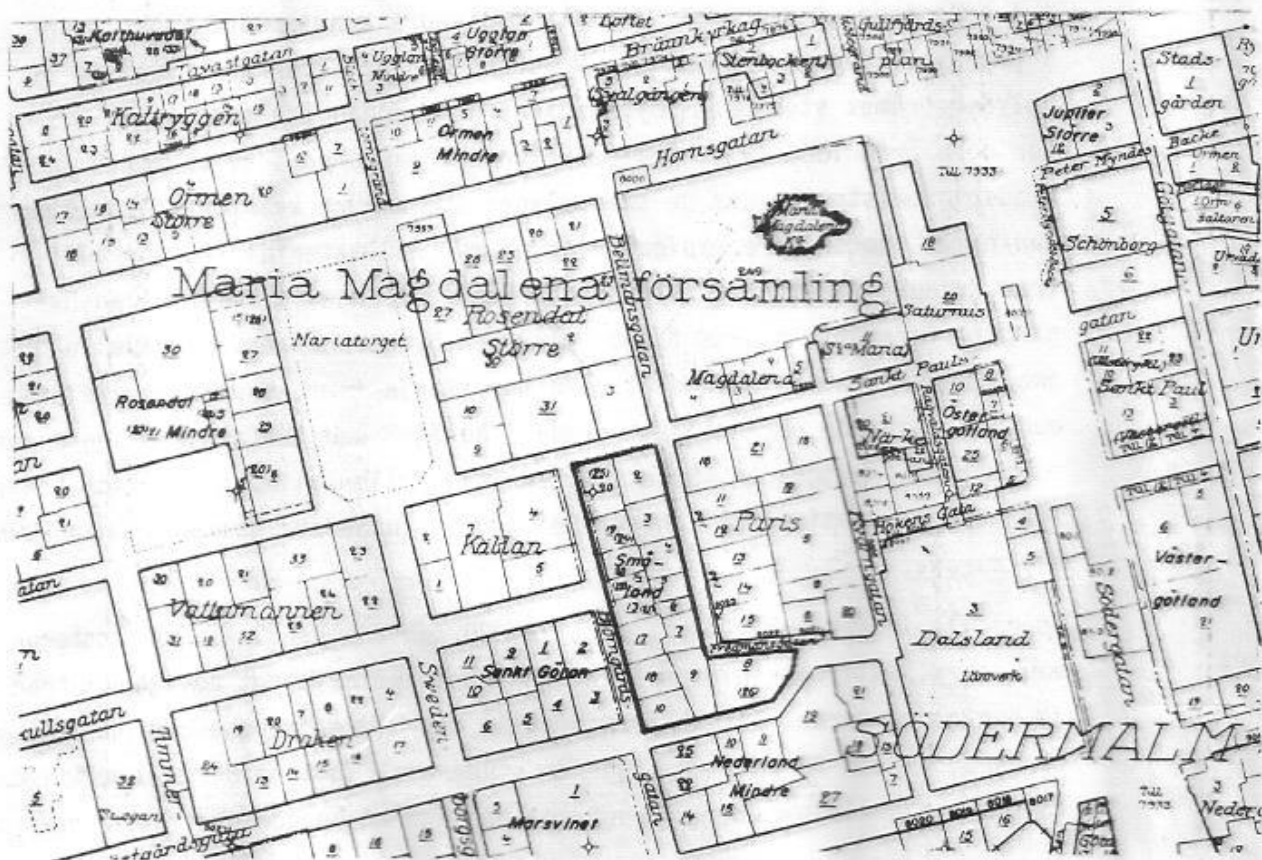
Speciellt ingående har tomt nr 2, 19, 20 och 8 behandlats, då tomterna var stora, källmaterialet rikligt och händelseförloppet avvikande från de övriga tomterna. Det är framför allt den äldre bebyggelsen på tomterna 2, 19 och 20 som mer ingående studerats. Tomt nr 8 var den första tomten som exploaterades i kvarteret och ägaren byggde där flera hus.

Tomterna beskrivs i nummerföljd.

Carin Arnborg svarar för tomterna längs Björngårdsgatan och St Paulsgatan (nr 18, 17, 13, 14, 15, 19, 20 och 2)¹ och Karin Lövgren för övriga tomter (3-10). Uppsatsen baserar främst på material från byggnadsnämndens arkiv. I Lövgrens avsnitt lämnas nothänvisningar enbart i de fall annat källmaterial använts medan Arnborg lämnar nothänvisningar även till byggnadsnämndens arkivmaterial. En annan skillnad är att Arnborg i den löpande texten redovisar samtliga led i byggprocessen medan Lövgren ger en mer summarisk redovisning i de fall byggnadsnämnden ej gjort påpekanden eller invändningar.

1) Tomt nr 2 har placerats sist eftersom den äldre bebyggelsen på tomten beskrivs tillsammans med tomt nr 19 och 20. De tre tomterna var ursprungligen två benämnda 1 och 2. 1881 och 1903 styckades de till tomterna 2, 19 och 20.

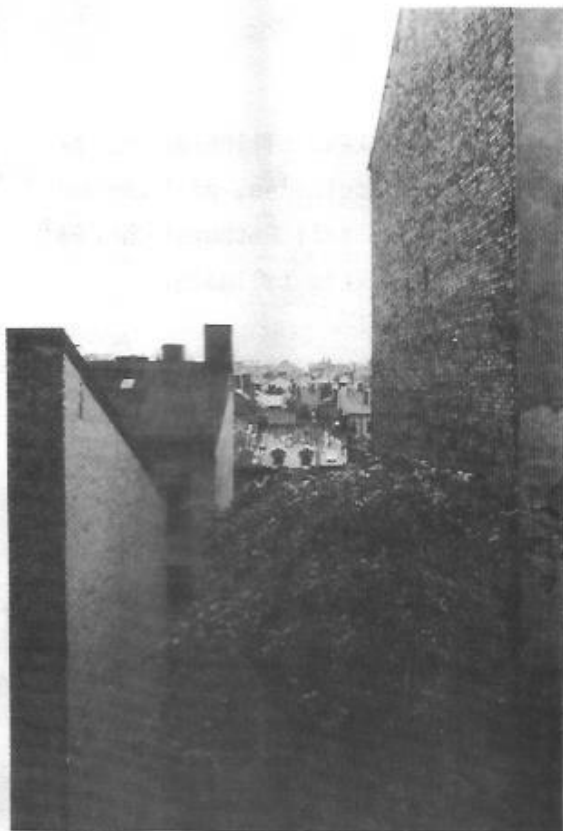
INLEDNING

Kvarteret Småland är beläget i Maria Magdalena församling på Södermalm. Gatorna som omger kvarteret är i norr Sankt Paulsgatan, i öster Bellmansgatan och Fredmansgatan, i söder Maria Prästgårds gata och i öster Björngårdsgatan.

Kvarterets södra del utgöres av berg, på vilket tre tomter är belägna. Detta berg sluttar brant ned mot Bellmansgatan (nivåskillnad ca 10 m). En trappa förbinder Fredmansgatan med Bellmansgatan. Maria Prästgårds gata har en trappa ned mot den lägre liggande Björngårdsgatan. Mellan Bellmansgatan och Björngårdsgatan är höjdskillnaden ca 4 m.

Bilderna nedan visar på nivåskillnaderna i kvarteret.

Brandgavlarna till husen Bellmansgatan 11 (höger) och Björngårdsgatan 9b (vänster).

Gårdarna till husen Björngårdsgatan 9a och Bellmansgatan 38 sedda från trapphuset Fredmansgatan 11.

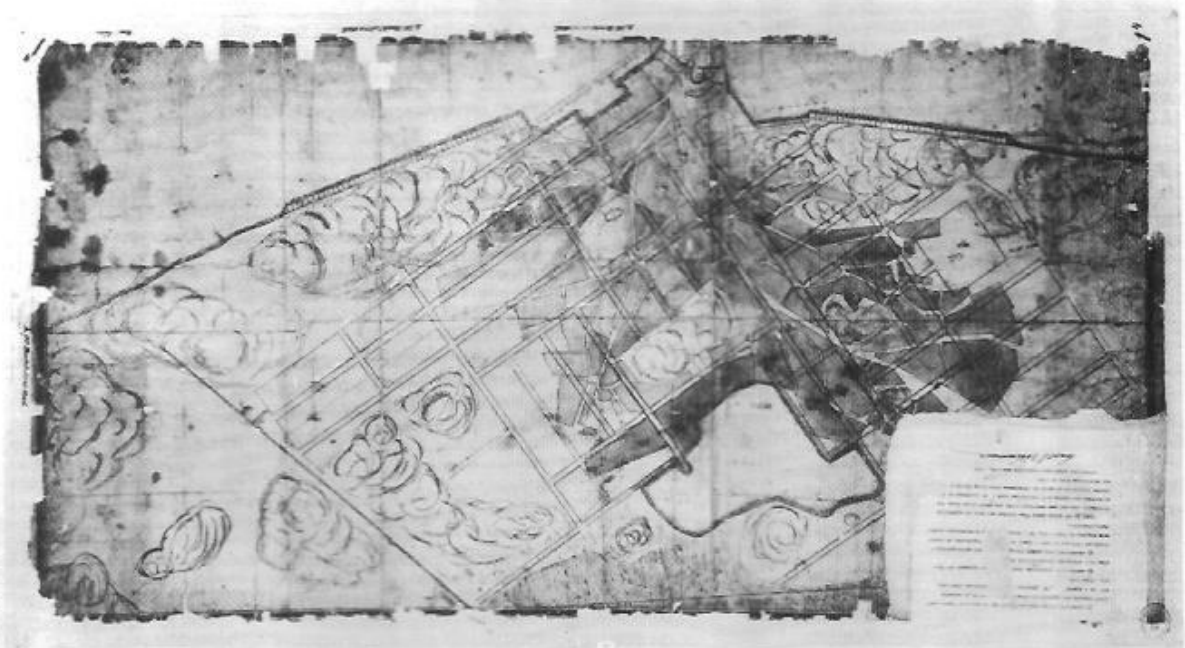

Utsikt över kvarteret från tornhuvudet Fredmansgatan 11. Foto SSM.

Stadsplanehistorik

Den trakt i vilken kv. Småland kom att utstakas, tillhörde det bebyggelseområde som redan existerade under medeltiden, på Södermalm¹. Genom "kvarteret" gick bl a en väg som ledde till Fatburssjön. Fatburssjön var i äldre tider fiskrik och en viktig tillgång.

1642 startade regleringen av Södermalm². Den äldsta kända regleringsplanen över stadsdelen är daterad till före 1642 (A99:1)³.

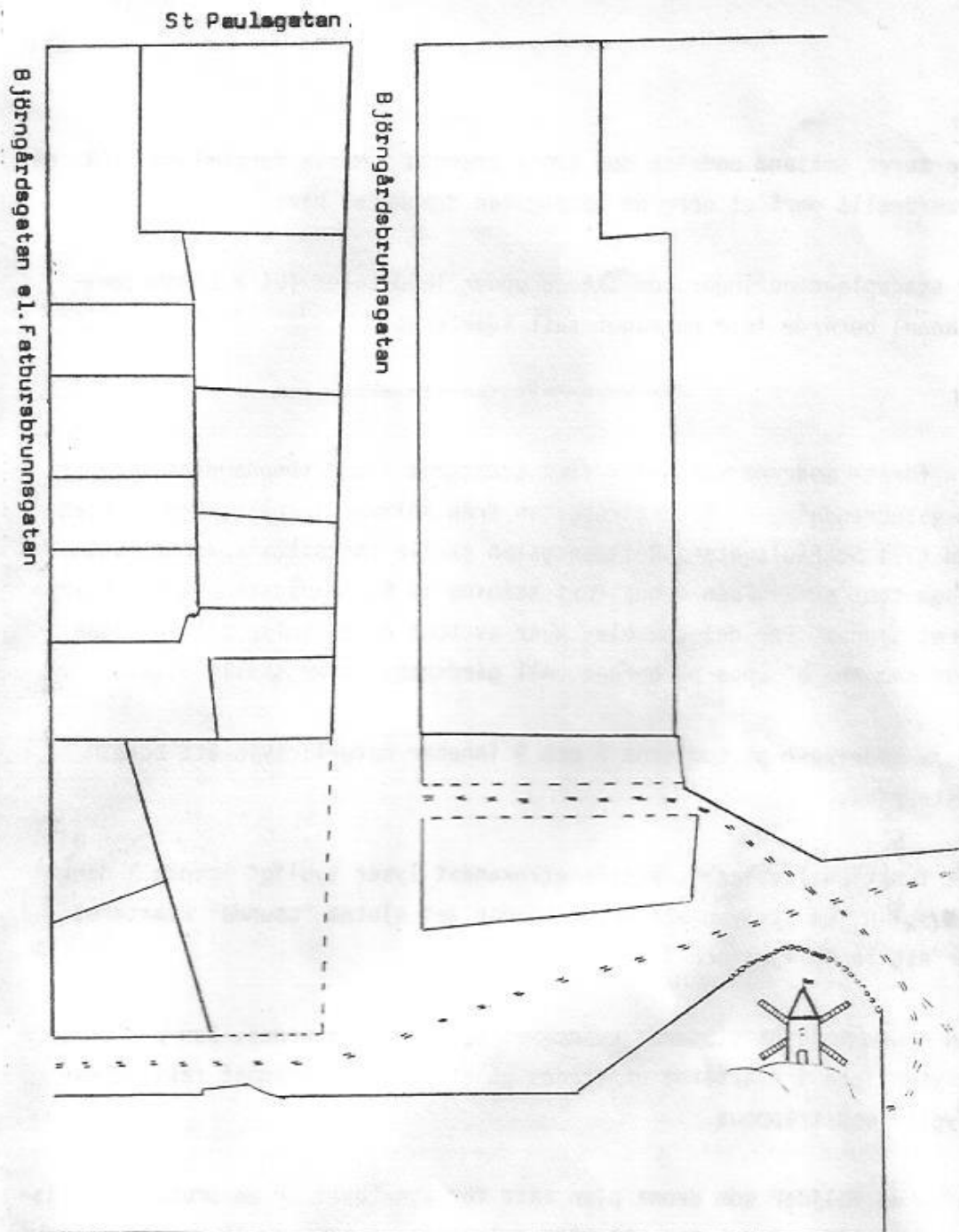

A99:1 Original i Lantmäteristyrelsens arkiv

På denna plan, utlagd över det medeltida gatunätet, slutar kvarteret mot Kvarnberget i söder.

Studerar man designationsritningarna till Holms Tomtbok 1679 för Maria församling, finner man att tomt nr 9 streckats i sin nuvarande utformning, samt att en del av blivande tomt nr 8 låg som en fortsättning på kv. Paris. De övriga tomterna i kvarteret har i stort sett den form de har idag. De två stora tomterna vid St Paulsgatan har dock styckats och förändrats ett flertal gånger (se beskr. för tomterna 2, 19 och 20). 1651 finns kvartersnamnet Småland redovisat i ett appendix till brandförsäkringsordningen den 10 maj 1651⁴.

1. Munthe 1959, s 33, Råberg, 1966, s 3,
2. Råberg, 1966, s 12.
3. Råberg, 1966, s 32.
4. Munthe, 1959, s 79.

Kvarteret Småland efter designationsritning till Holms Tomtbok 1679.

På Tillei karta från 1733 har kvarteret fått sin nuvarande form. Även trappan fanns inritad mellan nuv. Fredmansgatan och nuv. Bellmansgatan.

En tänkbar orsak till varför den södra delen av kv. Paris lades till Småland, kan vara att den stig/väg som fanns i nuv. Fredmansgatans sträckning, lämpade sig bättre som gata, än att dra en ny väg över berget i Bellmansgatans fortsättning.

Kvarteret Småland undgick den stora branden i Maria församling 1759, då framförallt området norr om Hornsgatan drabbades hårt¹.

De stadsplaneändringar som skedde under 1800-talet (bl a Lindhagensplanen) berörde inte på något sätt kvarteret.

Sin första moderna stadsplan fick kvarteret 1938². Denna plan innebar en gatubreddning av Björngårdsgatan från Wollmar Yxkullsgatans början ned till St Paulsgatan. Bellmansgatan skulle fortsätta söderut rakt genom tomt nr 8. Från denna fortsättning av Bellmansgatan skulle kvarteret öppnas. Den del som blev kvar av tomt nr 8 skulle alltså ligga kvar som en "ö" uppe på berget. All gårdsbebyggelse skulle rivas.

Dessa ändringar på tomterna 8 och 9 innebar naturligtvis att husen måste rivas.

Det funktionalistiska stadsplanetänkandet lyser tydligt igenom i denna stadsplan. En strävan att bryta sönder det slutna "osunda" kvarteret för att få in ljus och luft.

Man synes inte ha studerat kvarteret speciellt ingående. Den planerade friytan inne i kvarteret uttritades på stadsplanen ohämmat rakt genom flyglar och trapphus.

En av de följder som denna plan fått för kvarteret är en bruten gatulinje efter Björngårdsgatan. Då 1700-talshuset på tomt nr 15 revs och ersattes med ett nytt hus 1945, uppfördes detta efter den nya gatulinjen.

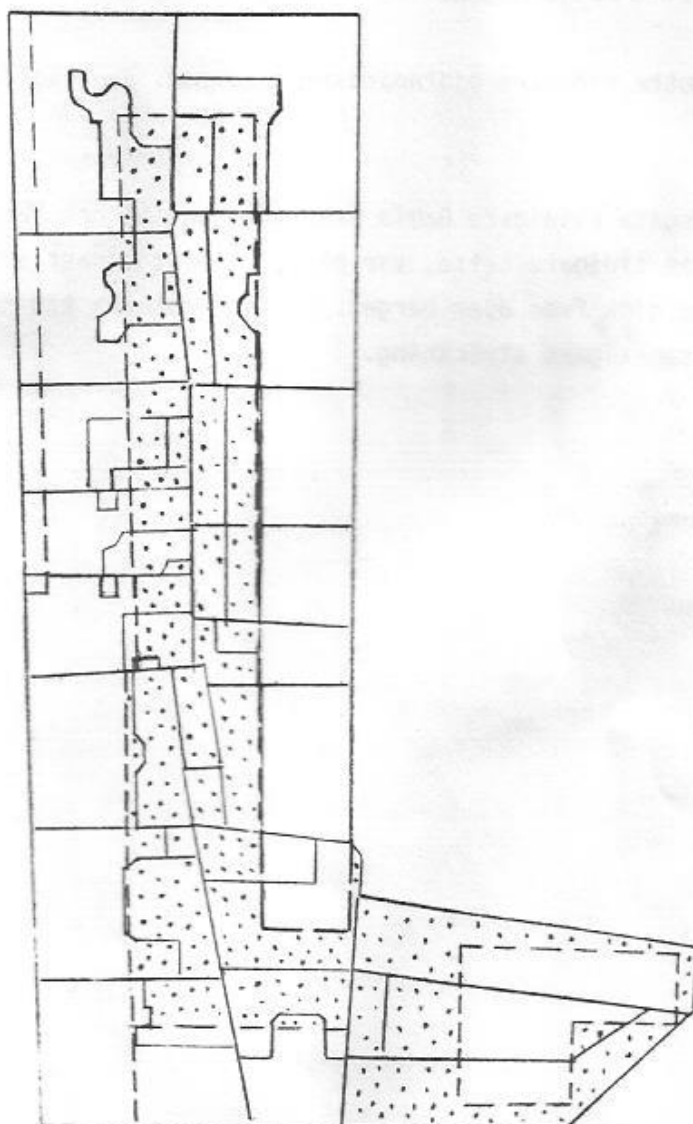
När dåvarande ägaren till fastigheten Småland 9 önskade rusta upp och modernisera sina hus på 1940-talet, avslogs ansökan (se beskr. för tomt nr 9), då enligt stadsplanen, husen skulle rivas och ersättas med en mindre byggnad i Bellmansgatans fortsättning.

1. Råberg, 1966, s 27 f.

2. En mindre stadsplan från 1937 berörde endast Bellmansgatan och Fredmansgatan vilka skulle breddas på bekostnad av kv. Småland. Detta slopas dock i 1938 års stadsplan.

Denna stadsplan är idag föråldrad och kommer inte att ligga till grund för några ändringar i kvarteret. En ny stadsplan för kvarteret är planerad. (Se vidare angående det som gäller idag s 153.)

Stadsplan för kvarteret Småland 1938.

--- Nya stadsplanens gräns.
— Nybyggnad.
••• Friytor.

Gatorna kring kvarteret

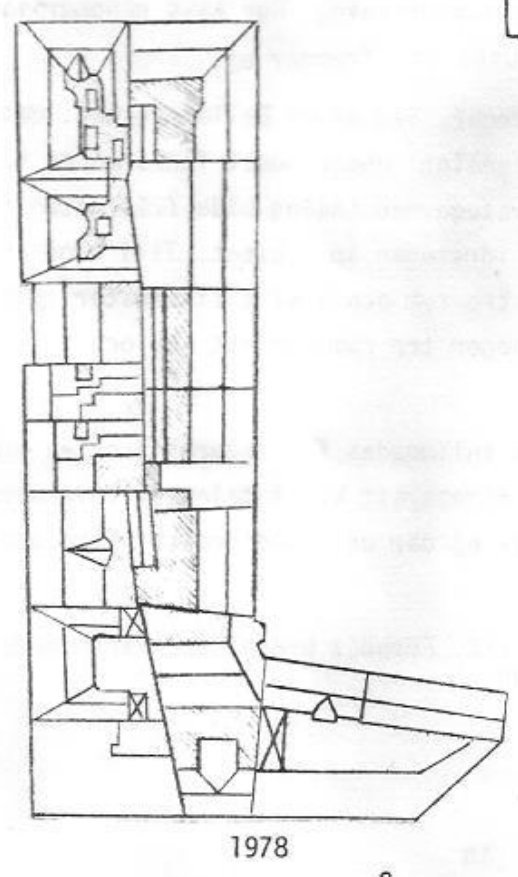
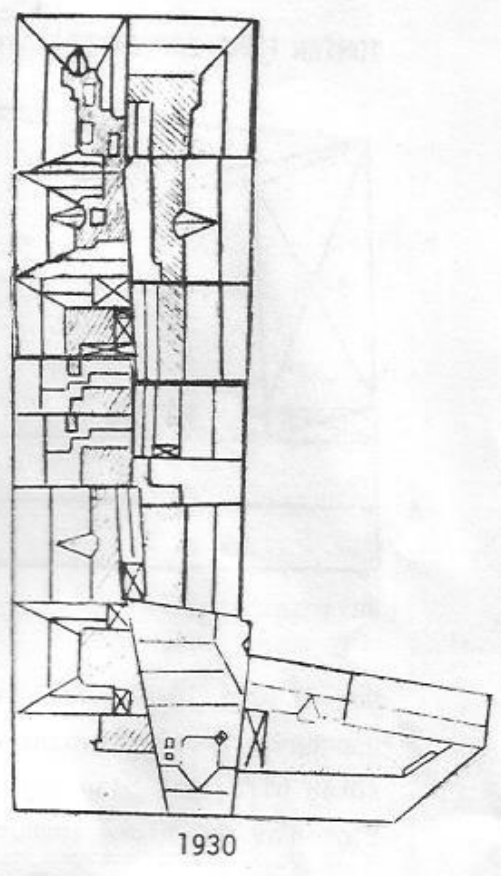
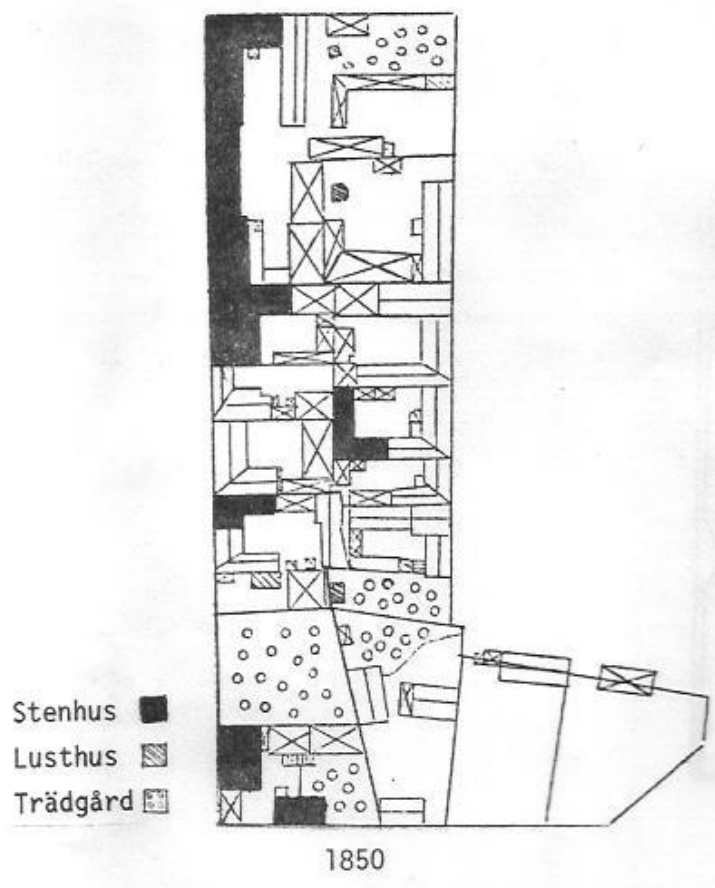
I den äldsta stadsplanen (A99:1) fanns ej Maria Prästgårdsgata inritad. Den finns dock inritad på stadsplaner daterade efter 1656.

Nuvarande Björngårdsgatan hette tidigare även Fatbursbrunnsgatan och ledde rakt ned till Fatburssjön.

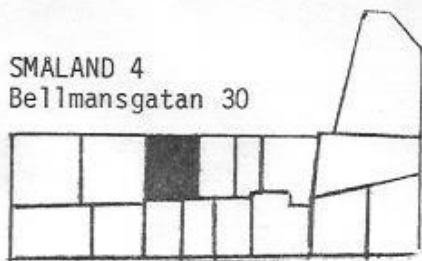
Bellmansgatan hette tidigare Björngårdsbrunnsgatan, även kallad Kempensgränd.

Maria Prästgårdsgata (tidigare Gamla Prästgårdsgatan) och Parisgränden, som Fredmansgatan tidigare hette, var på 1670-talet endast stigar eller mindre vägar som gick fram över berget. De båda gatorna kom dock att följa exakt dessa stigars sträckning.

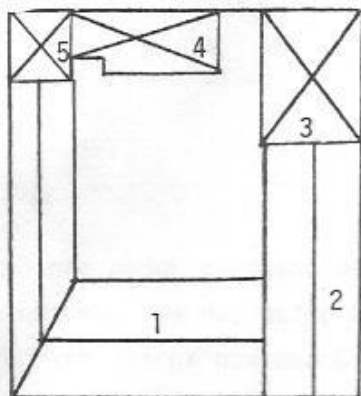
Kvarteret Småland 1850, 1930 och 1978.

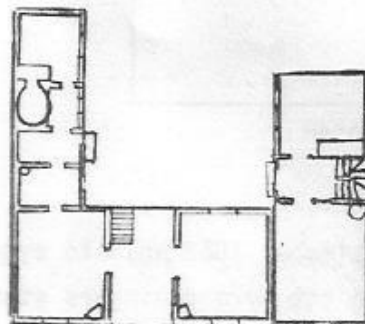
SMALAND 4
Bellmansgatan 30

TOMTEN FÖRE EXPLOATERINGEN

Bellmansgatan

Plan av bottenvåning i hus nr 1 och 2.

Den äldre bebyggelsen på tomt nr 4 vid Bellmansgatan bestod av två timrade och panelade bostadshus, stall, vagnshus samt en bod¹.

Det större bostadshuset (1) låg längs Bellmansgatan med en flygel i vinkel utmed södra tomtlinjen. Det innehöll en våning plus inredd vind. I bottenvåningen fanns en inkörsport till gården. På ena sidan om denna inkörsport låg ett rum med kakelugn, och på den andra sidan två rum med kakelugnar samt ett kök med spis och ugn. Vinden kunde nås via en trappa från gården och innehöll ett rum.

Det andra huset (2) låg med gaveln mot Bellmansgatan med långsidan mot norra tomtlinjen. Huset var i två våningar. I bottenvåningen fanns en förstuga, ett rum och kök. På andra våningen fanns två rum. Överst fanns en låg vind.

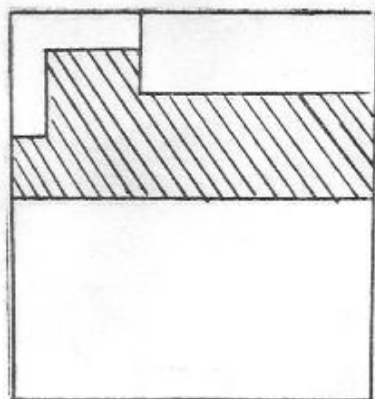
Stallet (3) låg väster om det nyss beskrivna huset och var byggt i resvirke och bräder. I stallet fanns plats för två hästar. Vid västra tomtgränsen låg vagnshuset (4) även det av resvirke och bräder. I hörnet av tomtens söder om vagnshuset låg två bodar (5).

Den 19 Oktober 1883 köpte byggmästaren Johannes Johansson denna tomt av mamsellerna Augusta Charlotta och Emilie Mathilda Fröberg, och lät avriva tomtens för nybebyggelse².

1. BK. verifikation I859/478.

2. Fastighetsbok för Stockholms stad, band XI, Stockholms Tingsrätt.

EXPLOATERINGEN

Bellmansgatan

Markareal	435 m ²
Bebyggd yta	332 m ²
Gårdsyta	98 m ²

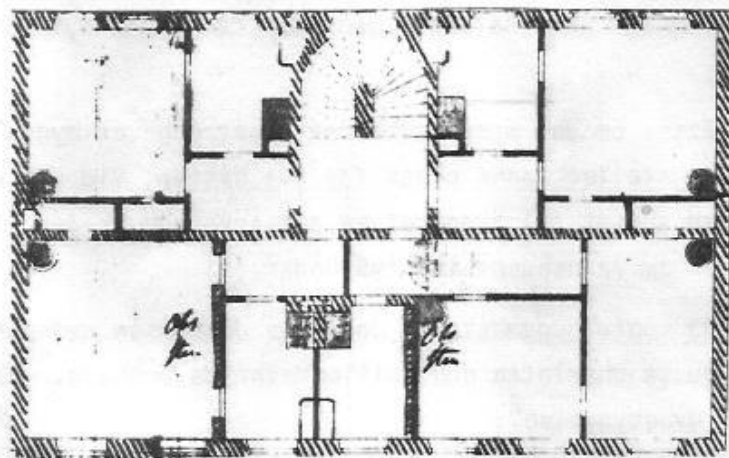
ANSÖKNINGEN

Den 23 september 1883 ansökte byggmästaren Johannes Johansson om att få uppföra ett fyra våningars stenhus vid gatan och ett gårdshus innehållande stall, vagnshus och tvättstuga. Johansson agerar här både byggherre och byggmästare. Arkitekt var Carl Cederström.

BN anmärkte i sitt besiktningsutlåtande den 31 september på att vissa väggar på ritningen inritats som träväggar där de skulle vara av sten. Detta ombads man att ändra på. Vidare påpekades att muren mellan tvättstugan och vagnshuset skulle dragas upp över yttertaket. Byggnadslov gavs alltså innan Johansson var ägare till huset.

BESKRIVNING AV HUSET

Huset har i bottenvåningen en inkörsport förlagd i högra hörnet av fasaden, med en stentrappa från portgången till själva trapphuset. På bottenplanet fanns tre lägenheter om vardera ett rum och kök, samt ett portvaktsrum. På våning 1, 2 och 3 tr fanns på vardera planet fyra lägenheter, tre med ett rum och kök och en lägenhet om två rum och kök.

Plan av våning 1, 2 och 3 tr.

Golven i trapphuset har i första och andra våningen "engelskt porslinsgolv" (svartvitrutiga keramiska plattor) och i tredje och fjärde våningen planstensgolv. På alla plan fanns socklar och limfärgade väggar.

Rummen i lägenheterna hade kakelugnar, fot- och fönsterpaneler och tapeter.

Köken var utrustade med järnspis, köks- och diskbord, vedlår, ett skåp, en hylla, socklar, fotpaneler och limfärgade tak.

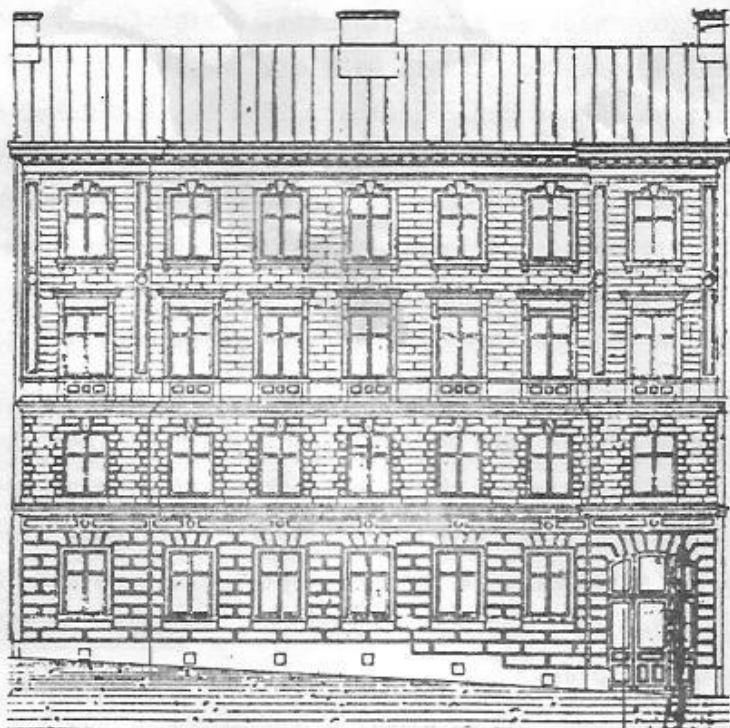
Tamburerna hade socklar, tapeter och klädhängare.

Samtliga tak var gipsade.

I huset fanns vatten, avlopp och gas.

Avträdena var förlagda på gården.^I

Fasaden är sju fönsteraxlar bred. Bottenvåningen är kraftigt rusticerad medan fasaden i övrigt har en avtagande rustik. Bottenvåningen skiljs från första våningen av en horisontell list. På samma sätt skiljs de bägge övre våningarna från första våningen. Tredje våningen har markerats som huvudvåning med raka fönsteröverstycken. De bägge yttre fönsteraxlarna har markerats med risaliter, vilka ytterligare betonas genom hörnkedjor som i de bägge övre våningarna avslutas med lisener.

Fasad åt Bellmansgatan.

I. BK. verifikation I884/I323.

BYGGPROCESSEN

Vid grundbottenbesiktningen den 9 november hade BN vissa klagomål på grunden som då redan var påbörjad. Grunden var på flera ställen dåligt lagd, man hade använt för små stenblock, för mycket fyllning och mindre goda förband. Byggmästaren ombads att mura om de delar som var dåligt gjorda, med större omsorg än tidigare. Den 23 november skedde en ny grundbesiktning och BN kunde konstatera att grunden hade utförts med större omsorg än tidigare. Marken under grunden bestod av fast sandlager.

Vid den ovan nämnda grundbottenbesiktningen påpekades även att grundmurarna ej fick överskjuta tomtens lagliga gränser.

Den 4 februari -84 anhöll man om bjälklagsbesiktning, vilken utfördes den 8 februari utan anmärkning. Det påpekades dock att något bevis från stadens arbetschef angående fotmurens höjd icke var ingivet. Detta bevis inkom den 20 februari.

Några uppgifter om slutbesiktning finns ej, huset var dock klart i september 1884.¹

När huset var färdigbyggt sålde J Johansson huset till en notarie Karl Njurling. Köpebrevet är daterat den 25 oktober 1884.²

Gårdshuset

Gårdshuset på denna tomt hade en extra lång tillkomsthistoria. Vid gathusets uppförande byggdes som nämnts ovan ett gårdshus med stall, vagnshus och tvättstuga. Redan den 24 januari 1885 sökte den nye ägaren till huset om att få riva gårdshuset och bygga ett nytt innehållande bostäder i två våningar. Han fick dock avslag av hälsovårdsnämnden då han tänkt förlägga avträdena i källaren, vilket var förbjudet. Om han förlade avträdena i bottenvåningen eller på vinden tilläts han uppföra huset. Ägaren sände in ändrade ritningar till BN vilka han fick godkända, någon nybyggnad blev dock aldrig av.

Den 21 december 1906 kom åter igen en ny ägare in med ritningar till ett nytt gårdshus. Tillstånd gavs, dock under förutsättning att ritningarna ändrades så att gårdsutrymmet erhöll större yta, att byggnaden inte blev högre än tillåtet, att rummen i bottenvåningen som låg för nära marken ändrades samt att den skrymmande vindskupan ersattes med ett fönster i takets plan.

I september 1907 sökte ägaren att i enlighet med bifogade ändrade rit-

1. BK. Verifikation 1884/I323.

2. Fastighetsboken för Stockholms stad band XI, Stockholms Tingsrätt.

ningar få ordna tvättstuga på vinden. Den här gången fick han avslag då huset skulle bli högre än tillåtet. Som följd av detta byggdes endast den södra delen av huset. Vid slutbesiktningen den 9 april 1908 påpekades att huset var mycket fuktigt och ägaren åtog sig att låta uttorka det genom eldning.

1912 den 14 oktober inleddes den sista etappen i gårdshusets tillblivelsehistoria. Gårdshuset byggdes på åt norr med två våningar. Huset var färdigt i augusti 1913.

I gårdshuset fanns nu på varje plan tre lägenheter om ett rum och kök. De lägenheter som låg i den "nyare" delen skiljde sig från de i den äldre delen genom att de hade mindre kök, sk. thekök, och gemensam toalett i en gemensam korridor.

Bottenvåningen i gårdshuset.

OMBYGGNADER OCH UNDERHÅLL

1928 installerades wc i en del av lägenheterna. Samma år byggde man en trappa till en lokal under gården. Trappan förlades i en tillbyggnad i gårdens sydvästra hörn.

1958-60 utfördes en fasadrenovering då en del av fasadutsmyckningen togs bort.

1972 sökte byggnadsingenjör Stig A H Adling om att få utföra ombyggnad och modernisering av Småland 4. Bifall tillstyrktes till gathuset men man fick avslag på gårdshuset då gällande stadsplan säger att gårdshusen skall rivas för att möjliggöra en kommande gårdssanering.

Man lade då in en ansökan om ändrat användningssätt för gårdshuset och åberopade "Ombyggnadsnorm 1973", vari säges att "erfarenhetsmässigt kan i vissa fall äldre gårdsbebyggelse bibehållas men ändras för i sammanhanget lämpligare ändamål än tidigare".

Tillstånd lämnades av BN till det ändrade användningssättet under förutsättning att byggnaden endast underhållsamt att reservutgångar ordnades från våning I tr.

Med ändrat användningssätt avsåg ägaren att inreda huset med verkstadslokaler.

Beskrivning av huset efter ombyggnad

Lägenhetsfördelningen är densamma efter ombyggnaden. Det sker inga ommöbleringar mellan rummen. För att få in hygienrum har köken i samtliga ettor delats så att delen närmast hallen inretts med dusch och wc och den andra delen har blivit ett pentry. De tre lägenheterna om två rum och kök fick sitt hygienrum genom en dörrigensättning i ena änden av hallen. Dessa lägenheter fick även nya kök. Portvaktsummet i bottenvåningen fick vid den tidigare installationen av wc 1928 även ett pentry.

Kakelugnarna revs endast ut i vissa lägenheter, i övrigt är lägenheterna bevarade i sitt ursprungliga skick. Trapphuset är oförändrat. Någon hiss eller något sopnedkast har ej installerats.

Ombyggnadsritningarna är gjorda av ingenjör Yngve Johansson, Abacus Byggnads AB.

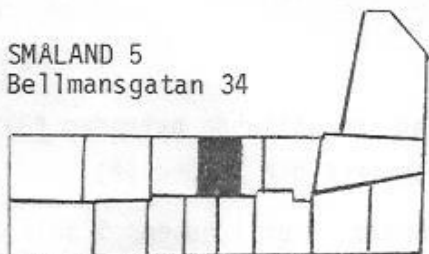
NULÄGE

Lägenheterna i gårdshuset är idag moderniserade, trots byggnadsförbudet. Gården har slagits samman med intilliggande gård på tomt nr 5 och dessa har förbundits med en trappa då höjdskillnad föreligger. Gårdshuset har putsats om i en rosa färg och gårdshuset i en gul färg.

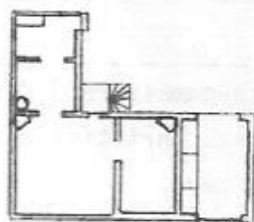
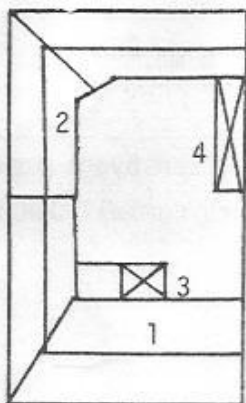

Gårdshuset Bellmansgatan 32 och 34.

SMÅLAND 5
Bellmansgatan 34

TOMTEN FÖRE EXPLOATERINGEN

Plan av bottenv. i hus nr I.

Bellmansgatan

Den äldre bebyggelsen på tomt nr 5 bestod av en större timmerbyggnad i två våningar, ett stenhus i två våningar och diverse uthus.¹

Mot Bellmansgatan och i vinkel sträckande sig efter södra tomtlinjen låg det större bostadshuset (I). Det var utvändigt panelat och oljemålat. I bottenvåningen låg en inkörsport med några kontor på ena sidan. Från gården kom man in i huset via en förstuga, som var en tillbyggnad av resvirke och bräder i vinkeln av huset. Vidare fanns in i huset tre rum med kakelugnar och ett kök. På andra våningen, vilken man nådde genom en trappa i förstugan, låg fyra rum och ett kök. Via en sidogång kunde man komma till intilliggande stenhus. På vinden var det inrett med två rum och kök.

Taket var brutet och täckt med tegel. Huset hade gavelskivor, hörngärningar och skorstensbeslag.

Stenhuset (2) som byggdes 1785 låg väster om flygeln till föregående hus efter södra tomtlinjen och vidare i flygel efter västra tomtlinjen.² I bottenvåningen låg en förstuga med trappa till övre våningen, ett kök med bakugn, ett rum med kakelugn samt två vedbodar. Andra våningen innehöll två rum med kakelugnar samt ett från vedbodarna tillgängligt förvaringsrum.

1. BK. verifikation I839/I294.

2. BN:ritn. 1785:38, SSA

Taket var brutet och täckt med tegel.

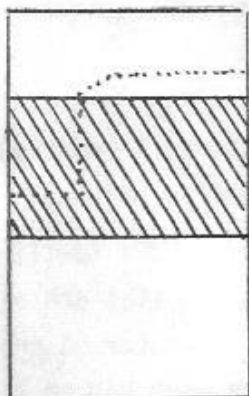
Intill byggnad nr I låg en tillbyggnad innehållande avträden (3) och mot norra tomtlinjen en byggnad av resvirke och bräder (4).

Vid två tillfällen utfördes större reparationer i husen. I juli 1839 meddelade dåvarande ägaren salpetersjuderistyresmannen Thure August Edman till Brandförsäkringskontoret att han ..."låtitt anställa en mycket kostsam reparation samt gjort åtskilliga förändringar och förbättringar"...¹

1877 utförde Linda Klintberg "större reparationer m m".²

Den 13 januari 1884 köpte byggmästare J Johansson, som byggt huset på tomt nr 4, tomt nr 5 av änkan Christina Jansson och mamsell Johanna Carlsson.³ Husen på tomten revs.

EXPLOATERINGEN

Markareal	295 m ²
Bebyggd yta	221 m ²
Gårdsyta	77 m ²

Bellmansgatan. Den prickade linjen avser det första förslaget där det äldre gårdshuset skulle vara kvar.

ANSÖKAN

Den 23 januari 1884 ansökte J Johansson om att få bygga ett fyra våningars stenhus åt gatan och att få behålla det äldre stenhuset inne på gården.

Den 2 februari -84 bytte huset ägare. J Johansson sålde huset till en annan byggmästare med namn J Nilsson.³

I besiktningsutlåtandet hade BN en del att anmärka på. Gårdsutrymmet skulle bli mindre än en tredjedel av det utrymme byggnaderna intog.

1. BK. verifikation 1839/I294.

2. BK. verifikation 1877/I992.

3. Fastighetsboken för Stockholms stad band XI, Stockholms Tingsrätt.

BN rekommenderade då att flygeln i det gamla huset skulle kortas av så att större utrymme erhöles. Vidare skulle fullständiga ritningar inlämnas, där på fasadritningen en del av angränsande tomt inritats. Byggherren beslutade sig då istället för att uppföra ett helt nytt gårdshus, ett bostadshus i två våningar.

Byggnadslov gavs den 25 januari.

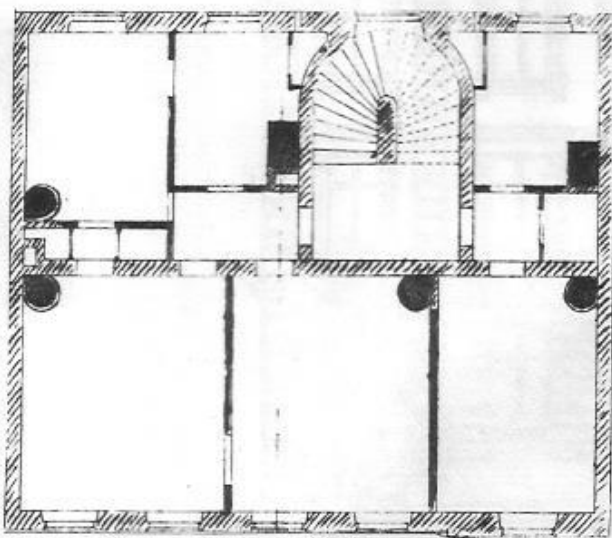
Byggmästare var J Nilsson. Arkitekten är okänd.

BESKRIVNING AV HUSET

Gathuset har i den högra sidan en portgång som leder till gården. Några trappsteg upp från denna och mot gården ligger trapphuset.

I bottenvåningen fanns en lägenhet om tre rum och kök. I de övriga våningarna fanns på varje plan en etta med kök samt en trea med kök.

I gårdshuset låg på varje plan ett enkelrum och en lägenhet om ett rum och kök.

Plan av vån. I, 2 och 3 tr.

Rummen var inredda med kakelugnar, fot- och fönsterpaneler och tapeter. I köken fanns järnspis, diskbord och skåp. Samtliga tak var gipsade.

I huset fanns vatten, avlopp och gas.

Avträdena var förlagda på gården och tvättstugan i gårdshuset.^I

I. BK. verifikation 1920/2780. Då huset ej försäkrats förrän 1920 kan ej någon utförlig beskrivning ges för inredningen.

Fasaden är fem fönsteraxlar bred och är indelad i bottenvåning, huvudvåning och övervåning. Bottenvåningen är rusticerad. Första och andra våningarnas fönster har en rikare utsmyckning med pilasteromramningar i första våningen. Horizontaliteten bryts av en risalit i den högra fönsteraxeln. Risaliten markeras med rustikkedjor genom första och andra våningen och avslutas i pilastrar i den översta våningen.

Fasad åt Bellmansgatan.

BYGGPROCESSEN

Byggnadsarbetena i gathuset låg hela tiden några månader före gårdshuset.

Den 1 maj -84 anhölls om grundbottenbesiktning för gathuset, vilken utfördes den 10 maj, och då konstaterades att marken bestod av fast sandlager.

Samtidigt med bjälklagsbesiktningen den 8 augusti i gathuset lämnades besiktningsutlåtande för gårdshuset.

Vid grundbottenbesiktningen av gårdshuset den 12 september hade liksom i fastigheten bredvid grunden påbörjats vid besiktningen. BN hade även här klagomål på grundens beskaffenhet. Man fick order om att lägga om muren i det nordöstra hörnet.

Bjälklagsbesiktningen av gårdshuset skedde den 7 november.

Några uppgifter om slutbesiktning finns ej. Man får anta att huset var färdigbyggt någon gång under året 1885.

Huset såldes den 28 februari -85 till en handlanden Carl A Henriksson.^I

OMBYGGNADER OCH ÄNDRINGAR

1885 Ansökte dåvarande ägaren om att få öppna en butiksdörr i ett tidigare fönster. Ändringen tilläts av BN men utförs aldrig.

1913 anhölls om att få förändra en verkstadslokal på nedre botten i gårdshuset till en lägenhet om ett rum och kök. (Här måste en ändring ha skett sedan huset byggdes ty då var gårdshuset enligt ritningarna endast inrett med lägenheter). Tillstånd till ändringen erhöles av BN.

1972 anhöll byggnadsingenjör Stig A H Adling om att få utföra ombyggnad och modernisering av fastigheten Småland 5. Det är alltså samme person som utfört ombyggnaderna här som i fastigheten Småland 4.

BN gav tillstånd till ombyggnaden av gathuset men avslag på gårdshuset, då detta strider mot gällande stadsplan. Då gårdshuset ligger endast fem meter från gathuset ansåg BN sig inte kunna ge någon dispens till "för nybyggnad hänförliga åtgärder". Planlösningen ansågs vara sådan att en ombyggnad och upprustning av befintliga bostadslägenheter icke var möjlig för rimliga kostnader.

I en förnyad ansökan önskade Adling få utföra ombyggnad till hantverkslokaler, lagerlokaler och tvättstuga i gårdshuset. Han åberopade här liksom vid ombyggnad av Småland 4, "Ombyggnadsnorm 1973" (se Småland 4).

I. Fastighetsboken för Stockholms stad band XI Stockholms Tingsrätt.

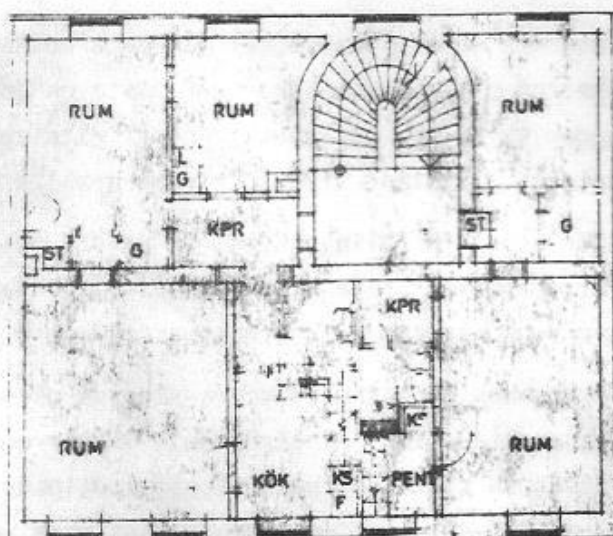
Under förutsättning att gårdshuset endast underhålls, att reservutgångar ordnades från våning I tr samt att samtliga fönster försågs med trådglas, tillät BN att gårdshuset användes till hantverkslokaler m m.

Beskrivning av huset efter ombyggnad

Trerumslägenheten i bottenvåningen delades till en lägenhet om två rum och kök samt en lägenhet om ett rum och kök. (Den tidigare lägenheten delades så att köket lades till tvåan och delades i pentry, dusch, wc och kapprum. Enrummaren fick man av det större rummet mot gatan vilket delades till å ena sidan pentry, dusch, wc och kapprum och andra sidan ett rum).

I våningarna I, 2 och 3 tr gjorde man på varje plan en lägenhet om två rum och kök av den tidigare ettan genom att ta halva rummet i intilliggande lägenhet i anspråk för kapprum, dusch, wc och pentry. Den andra lägenheten består även efter ombyggnaden av tre rum och kök. Köket har dock flyttats till det delade rummet och av det tidigare köket har det istället blivit sovrum.

Ombyggnadsritningarna har utförts av ingenjör Yngve Johnsson, Abacus Byggnads AB.

Plan av vån. I, 2 och 3 tr efter ombyggnad.

NULÄGE

Gårdshusets lägenheter har moderniserats trots byggnadsförbudet, och dess fasad har putsats om i en gul färg.

